



Spotkania z kulturą Górali Zagórzańskich 24.08.2019 r.

Pierwsze Spotkania z kulturą Górali Zagórzańskich już za nami...

Przy zabytkowym kościele pw. Marii Magdaleny gdzie mieści się ekspozycja Muzeum im. Władysława Orkana w Rabce-Zdroju odbyła się impreza plenerowa promująca kulturę Zagórczan – niewielkiej grupy etnograficznej zamieszkującej podnóże Gorców i częściowo Beskidu Wyspowego. Rabczańskie Muzeum od początków swojej działalności bada, dokumentuje oraz zbiera eksponaty z zagórzańskiego regionu, czyli miejscowości Kasina Wielka, Poręba Wielka, Niedźwiedź, Olszówka, Podobin, Mszana Górna i Dolna, Konina, Lubomierz, Kasinkę Małą oraz Rabę Wyżną. Sobotnia impreza plenerowa miała na celu propagowanie niematerialnego i materialnego dziedzictwa kultury Zagórczan. Spotkania z kulturą Górali Zagórzańskich zrealizowane zostały dzięki dofinansowaniu przez Narodowe Centrum Kultury w ramach priorytetu EtnoPolska 2019.



Wydarzenie rozpoczęły warsztaty plastyczne

dla najmłodszych prowadzone przez pracowników muzeum.

W zabytkowym otoczeniu świątyni uczestnicy warsztatów mieli możliwość poznać

dawne techniki malarstwa na szkłe oraz spróbować swoich sił w malowaniu drewnianych ptaszków.

Równolegle odbywały się pokazy rzemieślnicze. Tajniki swego fachu zaprezentowali: Rafał Nowak – najślynniejszy krawiec ludowy z Kasiny Wielkiej prowadzący pracownię krawiecką „Góralski Szyk”. Od lat z powodzeniem rekonstruuje elementy tradycyjnego strój Zagórczan, m.in. hazukę, portki góralskie, serdak itp. Pokaz zdobienia serdaka poprowadził Józef Napora kuśnierz z Poręby Wielkiej który w przeszłości zajmował się także rekonstrukcją białych zagórczańskich serdaków dla zespołów folklorystycznych, wypartych na tym terenie przez brązowe serdaki podhalańskie. Pokaz techniki zdobniczych zagórczańskich gorsetów przeprowadziła Maria Łabuz znana z misternie wyszywanych gorsetów. Od lat ubiera członkinie zespołów i kół gospodyń. Ostatni z pokazów przeprowadził Stanisław Kościelniak z Olszówki – znany twórca ludowy i muzykant. Przybliżył tajniki wyrobu gwiazdy kolędniczej według wzoru stosowanego w Olszówce.



Goście I Spotkań z kulturą Górali Zagórzańskich mieli możliwość obejrzenia filmu dokumentalnego zrealizowanego w ramach projektu Tradycyjne rzemiosło i przemysł wiejski Karpat Polskich. pt. „Czego woda nie weźmie i ogień nie spali – rzecz o dawnych rzemieślnikach”. Film powstał na kanwie badań terenowych przeprowadzonych przez pracowników Muzeum i prezentuje sylwetki rzemieślników działających jeszcze obecnie na terenie statutowej działalności placówki. Podczas projekcji obecni byli dwaj spośród rzemieślników uwiecznionych na filmie: Rafał Nowak i Józef Napora. Po emisji publiczność nagrodziła ich gromkimi brawami.

Następnie zgromadzeni widzowie zostali oprowadzeni po ekspozycji muzealnej mieszczącej się w przyziemiu wieży kościoła, na której zaprezentowane zostały eksponaty z terenu Zagórzańskiego oraz najbliższych okolic Rabki. W czterech salach obejrzyć można wystawy tematyczne: garncarstwo ośrodka rabczańskiego, rzemiosło i pasterstwo gorczańskie, sztuka ludowa, sala wystaw czasowych mieszcząca wystawę rzeźb Kazimierza Kwatyry.

Kolejnym punktem programu były wykłady. Pierwszy z nich wygłosiła dr Dorota Majerczyk etnomuzykolog, etnolog, badacz kultury Zagórczy. W bogato ilustrowanej prezentacji przybliżyła widzom zagadnienie tradycyjnego zagórzańskiego stroju kobiet i mężczyzn, a także dziecięce codzienne odzienia.



Drugi z wykładów wygłosił Wojciech Śliwiński emerytowany pracownik Muzeum Sądeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu, który zaprezentował wyniki wieloletnich inwentaryzacji budownictwa pasterskiego w Gorcach.

Rezultaty jego pracy zostały wydane przez Sądecką Oficynę Wydawniczą w publikacji: „Szałasy w Gorcach – czyli krajobrazy

utracone”.

Na zakończenie dnia odbyły się koncerty zespołów folklorystycznych, na scenie Związku Podhalan na targowicy, zagrali Młodzieżowy Gminny Zespół Regionalny z Niedźwiedzia, Dolina Mszanki z Mszany Górnej oraz Kasinianie-Zagórzanie. Zespoły te dotąd nie miały możliwości występowania w Rabce, stało się to możliwe dzięki realizacji tego projektu. W wydarzeniu uczestniczyli byli m. in. burmistrz Rabki-Zdroju



Leszek Świder, przewodniczący Rady Miasta Rabki Zdroju Michał Skowron, zastępca wójta Gminy Mszana Dolna Katarzyna Szybiak, sołtys Kasiny Wielkiej Adam Wrzecionek oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego oddział Mszana Dolna Teofila

Latoś.

Przez cały dzień o gości dbały członkinie Koła Gospodyń Wiejskich „Zagórzanki” z Kasiny Wielkiej, które przygotowały całodniową degustację. Na stole królowały wędzone serki, ogórki małosolne, swojski chleb ze smalcem, kulinarne dziedzictwo regionu reprezentowała tradycyjna sapka – jest rodzaj kłuski prażonej z mąki razowej okraszonej skwarkami, oraz swojskiego bigos oraz wypieki.

Równolegle wokół starego kościółka odbywał się kiermasz ok. 25 twórców ludowych i rękodzielników. Region zagórzeński reprezentowali twórcy zrzeszeni w stowarzyszeniu „Zagórzeńscy Pasjonaci”.

Planuje się, że impreza będzie miała charakter cykliczny.

Organizatorzy dziękują osobom, które czynnie włączyły się w organizację imprezy między innymi Magdalenie Polańskiej z Urzędu Gminy Mszana Dolna, twórcom i rękodzielnikom, zespołom.

Tekst: Małgorzata Wójtowicz Wierzbicka

fot. Piotr Kuczaj, Natalia Klęsk, Aleksandra Traczyk